

Välfärdsområdesstyrelsen 09.02.2026

Givande av utlåtande till finansministeriet om utkastet till regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagar om ändring och temporär ändring av lagen om välfärdsområdenas finansiering samt ändring av lagen om främjande av skärgårdens utveckling

Beredning och upplysningar (fornamn.efternamn@luvn.fi):
Syrjänen Markus
Virtanen Toni

Beslutsförslag Välfärdsområdesdirektör Svahn Sanna

Aluehallitus päättää antaa liitteen mukaisen lausunnon valtiovarainministeriölle.

Behandling

Beslut

Redogörelse

Johdanto

Valtiovarainministeriö pyytää lausuntoja luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laeiksi hyvinvointialueiden rahoituksesta annetun lain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta sekä saariston kehityksen edistämisestä annetun lain muuttamisesta. Esityksellä toteutettaisiin hallitusohjelman mukaiset hyvinvointialueiden rahoitusmallin kehittämisen kolmannen vaiheen muutokset, sekä muita muutoksia, joiden on tarkoitus tulla voimaan vuonna 2027.

Lakiesitys leikkaisi toteutuessaan Uudeltamaalta rahoitusta kolminkertaisesti muuhun Suomeen verrattuna. Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen vuosittaista rahoitusta vähennetään pysyvästi 54 miljoonaa euroa. Tämä tarkoittaa 103 euron vähennystä jokaista länsi-uusimaalaista asukasta kohti, siitä huolimatta, että Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue on nopeimmin ikääntyvä alue ja sillä on jo valmiiksi pienin asukaskohtainen rahoitus. Rahoitusta siirrettäisiin pois niiltä

alueilta, jotka ovat säästäneet muita aiemmin tai
ponnekkammin. Asiantuntijavirasto THL:n tutkimukseen
perustuvat muutosesitykset on lakiluonnoksessa sivuutettu.

Ehdotetut muutokset

Hyvinvointialueiden koko maan rahoituksen tasoa
varainhoitovuodelle määritettäessä huomioon otettavasta
sosiaali- ja terveydenhuollon palvelutarpeen arvioidusta
vuosittaisesta kasvusta säädettäisiin vuosille 2027–2030
Terveys- ja hyvinvoinnin laitoksen (THL) ylläpitämään SOME-
malliin perustuen. Kyseessä on teknisluontoinen päivitys.

Valtiontaloudellista säästöjen toteuttamiseksi sosiaali- ja
terveydenhuollon vuosittaisesta palvelutarpeen kasvusta
ehdotetaan otettavaksi rahoituksessa huomioon voimassa
olevan lain 80 prosentin sijasta 60 prosenttia vuodesta 2027.
Lisäksi palvelutarpeen kasvun huomioon ottamista koskevasta
määräaikaisesta 0,2 prosenttiyksikön korotuksesta ehdotetaan
luovuttavaksi vuodesta 2028 lukien. Säästö ehdotetaan
kohdennettavaksi kaikille hyvinvointialueille sosiaali- ja
terveydenhuollon rahoituksen määräytymistekijöiden
perusteella. Kyseessä on hallitusohjelman mukainen säästö,
mikä kohdistuu hyvinvointialueille loogisesti rahoituksen
suhteessa.

Säästötoimenpiteiden vaikutuksia ehdotetaan kohdistettavaksi
Uudellemaalle ja muille väestöltään suurille alueille
vähentämällä terveyden edistämiseen kannustavaa
asukasperusteista osuutta ja nostamalla sairastavuudesta
palkitsevaa palvelutarpeen määräytymistekijän
rahoitusosuutta yhdellä prosenttiyksiköllä ja vuonna 2028.
Kyseessä on rahoitusmallin muutos, jonka tavoitteena on
siirtää rahoitusta pois Uudeltamaalta ja talouttaan
voimakkaasti tasapainottaneilta alueilta.

Hyvinvointialuekohtaisen rahoituksen määräytymisen
perusteena olevaa sosiaali- ja terveydenhuollon tarvetta ja
kustannuksia kuvaavaa tarvetekijämallia päivitetäisiin THL:n
tutkimuksesta poiketen. Tarvetekijöiden ja niiden kertoimien
taustalla olevissa käyttö- ja kustannustiedoissa otettaisiin
huomioon uusimmat tiedot ja tarvetekijöihin tehtäisiin eräitä
tarkistuksia. Lakiesityksessä ei ehdoteta toteutettavaksi THL:n
asiantuntija-arvion suosittamia tarvetekijöitä tai
tietopoimintoja koskevia laajennuksia. Lisäksi THL:n
asiantuntija-arvion vastaisesti muun kuin hyvinvointialueiden
ostopalveluna tai palvelusetelinä rahoittaman yksityisen
terveydenhuollon diagnoositietojen huomioon ottamista
rahoituksessa rajattaisiin. Näyttää siltä, että nämä muutokset
on valikoitu pääasiallisesti sellaisiksi, jotka siirtävät rahoitusta

Uudeltamaalta ja mm. Varsinais-Suomesta ja Pohjois-Pohjanmaalta muille alueille.

Palvelutarvekertoimien laskennassa käytettävän tietopohjan laadun turvaamiseksi selkiytettäisiin THL:n tehtävää tarkistaa tietopohjan laatua ja oikeutta korjata rekisteritiedoissa olevia selviä virheitä. Lisäksi valtiovarainministeriö voisi rahoituspäätöksessä ottaa huomioon rahoituksen pohjana olevissa rekisteritiedoissa olevia selviä virheitä, jotka muutoin vaikuttaisivat merkittävästi hyvinvointialuekohtaiseen rahoitukseen. Tältä osin muutos on kannatettava.

Saaristoisuutta koskevassa rahoituksen määräytymistekijässä otettaisiin huomioon saariston kehityksen edistämisestä annettuun lakiin ehdotettava uusi saaristoisen hyvinvointialueen määritelmä. Saaristoiselle hyvinvointialueelle laskettaisiin saaristoisuuskerroin, jonka perusteella määriteltäisiin hyvinvointialueille saaristoisuuden perusteella kohdennettava sosiaali- ja terveydenhuollon laskennallinen rahoitus. Muutos on luonteeltaan teknisluonteinen ja pieni, mutta sinänsä kannatettava.

Siirtymätasausten porrastusta ehdotetaan muutettavaksi vuodesta 2027 lukien. Sekä siirtymätasausvähennysten että -lisien porrastusta kasvatettaisiin vuosittain kymmenellä eurolla lisää asukasta kohden siten, että koko maan tasolla pysyväksi jäävien siirtymätasauksien määrä vähenisi neljäsosalla vuoden 2030 loppuun mennessä. Vastaava muutos porrastukseen tehtäisiin vuonna 2027 määräaikaaisesti voimassa olevaan siirtymätasauslisän leikkaukseen. Muutos on luonteeltaan kannatettava ja oikeansuuntainen.

Siirtymätasausten porrastusmuutos vähentäisi valtion rahoitettavaksi tulevaa osuutta siirtymätasauksista. Lisäksi siirtymätasausten valtion rahoitusosuudesta siirrettäisiin säästötoimenpiteenä hyvinvointialueiden rahoitettavaksi 53 miljoonaa euroa vuonna 2028, 91 miljoonaa euroa vuonna 2029 ja 82 miljoonaa euroa vuodesta 2030. Valtion rahoituksen vähennys kohdistettaisiin asukasta kohden yhtä suurena, mutta vain tietyille hyvinvointialueille. Muutos on luonteeltaan ymmärrettävä, mutta sen kohdistaminen alueille näyttäytyy tarkoitushakuiselta rahoitusleikkauksesta erityisesti Uudellemaalle.

Esityksen aikataulu ja voimaantulo

Esitysluonnoksessa on arvioitu hyvinvointialueiden rahoitukseen ehdotettavien muutosten vaikutuksia kokonaisuutena ja alueittain. Vaikutusarviot perustuvat tässä vaiheessa vuoden 2026 rahoitukseen. Vaikutusarviot päivitetään vuoden 2027 rahoituksen tasolle maaliskuussa

saatavien aluekohtaisten tarvekertoimien tietojen perusteella. Mahdollisen lisälausuntoajan tarve arvioidaan tällöin riippuen vuoden 2027 rahoitukseen tulevien muutosten suuruudesta.

Hallituksen esitys on tarkoitus antaa eduskunnalle huhtikuussa 2026. Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.1.2027. Lisäksi annettaisiin valtioneuvoston asetus saaristoista hyvinvointialueista.

Toimivalta

Hallintosäännön 42 §:n kohdan 24 mukaan aluehallitus päättää lausuntojen antamisesta koko hyvinvointialuetta koskevissa merkittävissä asioissa.

Bilaga

- 1 Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen lausunto lausuntopyyntöön luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laeiksi hyvinvointialueiden rahoituksesta annetun lain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta sekä saariston kehityksen edistämisestä annetun lain muuttamisesta

Tilläggsmaterial

- Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laeiksi hyvinvointialueiden rahoituksesta annetun lain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta sekä saariston kehityksen

För kännedom

Verkställighet

Beslutshistoria